

GEO

Geografi för gymnasiet

Andersson

Persson

Porsne

Schellenberg

I din hand håller du ett läromedel från Gleerups.

Gleerups författare är lärare med erfarenhet från klassrummet.

Lärare och elever hjälper till att utveckla våra produkter genom värdefulla synpunkter på både innehåll och form.

Vi förankrar våra produkter i skolan där de hör hemma.

Har du som användare frågor eller åsikter, kontakta oss gärna på telefon 040-20 98 00 eller via www.gleerups.se

Människan, resurserna och miljön

Vad är hållbar utveckling?	8
Naturresurser och miljö	9
Vad är en resurs? 9	
Energikällor 11	
Energi i Sverige 15	
Arbete för en bättre miljö – ett par goda exempel 16	
Ekologiskt fotavtryck	18
Enkelt att använda – lätt att förstå 18	
Svenskens ekologiska fotavtryck 19	
Ojämlika villkor	20
<i>nord och syd</i> 20	
Industriländer 21	
NIC-länder 22	
<i>Sydkorea</i> 22	
Utvecklingsländer 23	
Hur mäter vi levnadsstandard? 24	
HDI – FN:s metod för jämförelse mellan länder 25	
Hur ser vår bild av utvecklingsländer ut? 26	
Utveckling – hinder och möjligheter	27
En hållbar skuld 28	
Globalt samarbete för en bättre värld	29
Millennietoppmötet 2000	
– med hopp om en bättre framtid 30	
<i>Millenniemålen</i> 31	
Arbetsuppgifter	32

Kartor och GIS

Vår bild av världen	34
Mentala kartor 36	
Flygfoto och satellitbilder för fjärranalys	37
Kartors uppbyggnad	39
Att välja rätt symboler 39	
Skalans betydelse 40	
Kartprojektionernas konsekvenser 41	
Gradnätets konstruktion 42	
<i>Kartor med olika innehåll</i> 44	

Geografiska informationssystem	45
Vad är GIS? 45	
Hur används GIS? 46	
Allmänna kartor	48
Den ekonomiska och topografiska kartan 48	
Arbetsuppgifter	50

Jorden, landformer och landskap

Tredje klotet från solen	52
Tidvatteneffekter 52	
Jordklotets uppbyggnad	54
Jordskorpan 54	
Jordskorpan pusselbitar 55	
Plattrörelserna 57	
<i>Alfred Wegener</i> 59	
Jordens inre krafter	60
Förkastningar 60	
Bergskedjeveckningar 60	
Jordskalv 62	
<i>Richter och Mercalliskalorna</i> 63	
Orientens kniptång 64	
Hot spots – Hawaii och Kanarieöarna 66	
Heta källor 66	
Vulkaner 67	
<i>Plattgränser och vulkaner övervakas</i> 70	
Jordens yttre krafter	71
Vittring 71	
Rinnande vatten 72	
Glaciärer 73	
Vågor 73	
Vindar 73	
Ras och skred 74	
Nedslag från rymden 74	
Den levande världen 74	
Berggrunden	75
Bergart – mineral – grundämne 76	
<i>Från urtid till nutid</i> 78	
<i>Sveriges berggrund</i>	80

Urberget	80
<i>Urbergets utbredning</i>	81
Kambrosilurbergarter i Sverige	82
<i>Kambrosilurbergarternas utbredning</i>	83
Fjällen har en lång geologisk historia	84
Jordart och jordmån	86
Jordmånstyper i Sverige	88
Världens jordmåner	88
Isen formade landskapet	90
Varför blir det istider?	91
Jordens klimat varierar	92
Former i naturen	93
Först landsänkning – sedan landhöjning	97
<i>naturlandskap i Sverige</i>	98
Arbetsuppgifter	103

Befolkning

<i>På besök i byn</i>	106
Världens befolkning	108
Världens tätbygder och glesbygder	110
Befolkningsutveckling i fyra länder	112
Jämförelser mellan länderna	114
Befolkningspyramider	116
Ekonomisk-social utveckling	118
<i>Den demografiska transitionen</i>	119
Migration	122
Migration och den demografiska transitionen	123
Migrationsströmmar och rörlighet	124
Sverige och migration	127
Befolkningsutveckling och jordens resurser	129
Demografi och landskapet	129
Befolkningspolitik	130
<i>Demografiska teorier</i>	131
Hälsa och ohälsa	132
Sexuell och reproduktiv hälsa	132
Ohälsa och sjukdomar	133
De fattigas sjukdomar och välfärdssjukdomar	136
Framtidens befolkningsutveckling	137
Arbetsuppgifter	138

Väder klimat och vegetation

Atmosfären	140
Olika skikt	140
Jordens energibalans	142
Årstider	143
Väder och oväder	144
Lufftryck och vindar	144
Molnbildning	147
Frontlågtryck	150
<i>Jetströmmar</i>	151
Tromber	152
Tropiska oväder	153
El Niño	155
Orkanen Gudrun	156
Klimat	158
Klimatzoner	158
Stadsklimat	160
Klimatförändringar	161
Vegetationsområden	165
Tundra	166
Kalltempererad barrskog	166
Varmtempererad lövskog och grässtäpp	166
Macchia	168
Öken	168
Stäpp	168
Savann	170
Tropisk regnskog	170
Arbetsuppgifter	172

Vattnet och havet

Vattnets kretslopp	174
Ytvatten	175
Floder och översvämningar	176
Markvatten och grundvatten	178
Vattenbrist och konstbevattning	179
Aralsjön	180
Internationell konkurrens om vatten	182

Haven	184
Temperatur, salthalt och gaser	184
Havsbotten – den okända kontinenten	185
Havsströmmar	186
Vågor och jättevågor	188
<i>Tsunamikatastrofen i Sydostasien år 2004</i>	190
Korallrev	192
Tidvatten	194
Påverkan på våra kustnära hav	194
Arbetsuppgifter	196

Vår föda

Konsumtion och distribution av mat	198
Mat- och dryckeskultur	198
Transporter av mat	200
Livsmedelsindustrin	201
Livsmedels- och jordbrukspolitik	202
Livsmedels- och jordbrukspolitik inom EU	202
Länder utanför EU	203
Vatten och mat	204
Vatten som livsmedel	204
Produktion av mat	206
Fiske	206
<i>Jätteräkor</i>	208
Förutsättningar för jordbruk	209
<i>Jordbruksproduktion och marknaden</i>	211
Jordbruk i världen	212
Markförstörelse	219
Markvård och odlingsteknik	220
<i>Ett ekologiskt alternativ</i>	221
Arbetsuppgifter	222

Produktion och arbete

Näringsgrenar	224
Lokaliseringsfaktorer	226

Råvaror som lokaliseringsfaktor	227
Energi, en lokalisering faktor	227
Arbetskraften som lokaliseringsfaktor	227
Marknadens betydelse för lokalisering	229
Transporter och infrastruktur som lokaliseringsfaktorer	229
Andra lokaliseringsfaktorer	230
Hållbar utveckling kan avgöra lokaliseringen	231
<i>Modeller för lokalisering</i>	232
Produktion och utveckling	233
Utveckling av transnationella företag ...	233
... och små företag i fattiga länder	235
Entreprenörskap	235
Innovationsöar	236
<i>Forskning och utveckling i Sverige, några exempel</i>	237
Transnationella företag	238
<i>Transnationella företag – några exempel</i>	239
Politik och produktion	241
<i>Ryssland/Kina</i>	242
Sveriges näringsliv	243
Arbetsuppgifter	246

Transporter och handel

Transporter och infrastruktur	248
En jämförelse mellan transportmedel	248
Transportmedel – en sammanställning	249
<i>Snabbtåg – framtidens tåg</i>	250
<i>Containers</i>	252
<i>Miljöbränslen</i>	253
Infrastruktur får samhället att fungera	254
Kommunikation och informationsteknologi (IT)	255
Infrastruktur och innovationsspridning	257
Handel	259
Det globala handelsmönstret	260
<i>Sveriges utrikeshandel</i>	263
Arbetsuppgifter	264

Turism

Vem är turist?	266
En definition	267
Olika typer av turister och hur de reser	268
Turism, en näring	270
Turismens historia	272
Turismens produktcykel	273
Turisters rörelsemönster	274
Tidsgeografi	274
Platser och regioner	275
Medelhavsområdet som turismregion	275
Turismen i Alperna	278
Hållbar turism	279
Hållbar utveckling	279
Positiva och negativa effekter av turismen	280
Arbetsuppgifter	282

Staden

Staden och de fyra elementen	284
Jord	285
Vatten	285
Eld och luft	286
Hållbar stad	287
Staden som plats	288
Vad är en stad?	288
<i>Stadsbegrepp</i>	289
Städer i utvecklingsländer	292
Den rika staden	292
Slummen	293
<i>Kolkata</i>	296
Stadsplanering	298
1900-talet	300
Dagens tendenser	304
Staden som modell och mönster	306
Modeller över markanvändning i städer	306
Stadens olika mönster	309
<i>Romerskt stadsgrundande</i>	310
Städer i samverkan	310
Arbetsuppgifter	314

Regioner och samhällsplanering

Regionbegreppet	316
Naturregion och kulturregion	318
Öresundsregionen – en funktionell region	320
Andra geografiska indelningar	323
Storlek, form och gräns	323
Identitet och geografiska områden	325
<i>Gaia</i>	327
Samhällsplanering	328
Samhällsplanering och regioner	328
Samhällsplanering på lokal nivå	329
Samhällsplanering på central nivå	331
<i>västra Eriksberg</i>	332
Arbetsuppgifter	334

Geografiska studier

Eget arbete i geografi	336
Geografisk kunskap	336
Frågor – Metoder – Svar	337
Arbetsgång och disposition	340
Europas jordbruksområden – en kartövning	341
Kiruna – kan man flytta en stad?	342
Panama- och Suezkanalen – två viktiga genvägar	344
Förenade Arabemiraten – historien om hur oljan i grunden förändrat ett samhälle	346
Barentsregionen – ett försök att skapa en region	347
Att arbeta med tematiska kartor	349
Mumbai – en "Denverövning"	350
Produktion, distribution och konsumtion av narkotika	352
Hur svenskt är svenskt näringsliv?	354
Klimatförändringar och infrastruktur	355
När "föddes" din hemstad?	356
Flygresor och hållbar utveckling	357
Register	358
Bildförteckning	364